

Heimwee moet
je koesteren

Floortje Dessing

Heimwee moet je koesteren

25 jaar bijzondere
ontmoetingen, reizen
en inzichten

Colofon

Derde druk, februari 2024

© 2023 Keff & Dessing Publishing en Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Redactie: Ilse Delaere

Met speciale dank aan: Bibejan Lansink

Vormgeving: Diewertje van Wering

Auteursfoto: © Frank Ruiters

Druk: Wilco Amersfoort, 100% fsc met PrimeBio-inkt op basis van plantaardige oliën

Lithografie: Mariska Bijl | Wilco Art Books bv

ISBN 978-90-290-9813-7

ISBN e-book 978-94-023-1527-1

NUR 320

Alle rechten voorbehouden / All rights reserved

De uitgever heeft ernaar gestreefd alle rechten van derden te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen contact opnemen met Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam.

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

Voorwoord 8

- 1 Speel eens wat vaker buiten 10
- 2 Een kind kan prima de was doen 21
- 3 Stof de oermens in jezelf af 36
- 4 Echt afgelegen eilanden maken je een geduldiger mens 47
- 5 Luister vaker naar een oude Filipijnse vrouw met
een waterpijp 61
- 6 Kijk het beest recht in het gezicht 79
- 7 Beperkt vraag en aanbod kan wonderen doen voor je ego 88
- 8 Je kunt het roer ook een tikkie omgooien 94
- 9 Alleen op reis maakt je sterker 106
- 10 Dichter aan de rand wordt het leven intenser 116
- 11 Draag geen zwarte broeken in de bush 127
- 12 Ook aan het einde van de wereld is het leven niet perfect 134
- 13 Dochters als hoop voor de toekomst 144
- 14 Ik ben een laffe reiziger 160
- 15 Er zijn heel wat bedden beter dan mijn eigen bed 165
- 16 Je kunt een baby best in de vrieskou te slapen leggen 174
- 17 Neushoorns hebben ook een ochtendhumeur 182
- 18 Laten we ons 'vliegbewustzijn' wat vaker gebruiken 191

- 19** Een woongroep is zo gek nog niet 212
- 20** Doe wat meer moeite voor je maaltijd 222
- 21** Van sleutelslaapjes knap je echt even op 232
- 22** Minder eens wat meer 239
- 23** Laat je horloge gewoon thuis 247
- 24** Om gezond oud te worden moet je de sirtaki dansen 255
- 25** Ook ik moet kleur bekennen 266
- 26** Waarom zou je je grootouders níét in de achtertuin
begraven? 280
- 27** Zelfgekozen eenzaamheid kan je rust geven 292
- 28** Soms moet je slapende honden wél wakker maken 300
- 29** Macht begint op de apenrots 313
- 30** Heimwee moet je koesteren 326
- Woord van dank 332

VOORWOORD

Wat was het een goed plan: een boek uitbrengen rond mijn vijftigste verjaardag, met inzichten die ik heb opgedaan in de vijfentwintig jaar dat ik de wereld over reis. Alles was in gereedheid gebracht, catalogus gedrukt, uitgeverij in spanning. En toen werd alles anders.

COVID-19 deed zijn intrede en voor het eerst in al die jaren stond ik stil. En niet alleen mijn reizen droogden op, ook mijn inspiratie om het boek af te maken was ik kwijt. Nooit gedacht dat die twee dingen zouden kunnen gebeuren.

Gelukkig kon ik mijn energie kwijt in een nieuwe tv-serie in Nederland voor BNNVARA, over bijzondere mensen die zelfvoorzienend wilden leven, getiteld *Floortje blijft hier*. Maar toch knaagde het: waarom ging ik niet gewoon aan de slag en kon ik het schrijven niet oppakken?

Achteraf denk ik dat het alles te maken had met die grote reset in mijn leven: na al die jaren even niet meer op pad, geen jetlags maar opeens wel alle seizoenen weer meemaken in Nederland. En eindelijk eens mijn vrienden en familie kunnen opzoeken wanneer ik wilde, al was het vaak noodgedwongen op gepaste afstand. Even geen reizen maken om nieuwe avonturen te beleven en ook niet graven in het rijke verhalenboek dat in mijn hoofd opgeslagen zit. Even rust in lijf en leden.

Zoals de wereld langzaam weer ‘openging’, zo klapte ik ook mijn laptop weer open, om gestaag verder te schrijven aan dit boek. En eindelijk: het is er!

Heimwee moet je koesteren is een verslag geworden van de avonturen die ik de afgelopen jaren heb beleefd en vooral ook van de inzichten die ik heb opgedaan tijdens die trips. Soms heel serieus en over de kernzaken die ertoe doen in het leven (zingeving, keuzes

durven maken, vliegschaamte) en dan juist weer licht (wat neem je mee op reis, hebben neushoorns ook een ochtendhumeur). Verhalen over de vele reizen die ik de afgelopen vijftientig jaar heb gemaakt, de mensen die ik heb ontmoet en wat ik van ze geleerd heb. Over hoe ik ben geworden wie ik nu ben, wat het me heeft opgeleverd en wat het me heeft gekost. Tipje van de sluier: vooral heel veel lichamelijke ongemakken en tropische ziekten.

De belangrijkste reden voor mij om dit boek te schrijven is dat ik hoop dat mensen iets aan die inzichten hebben: voor op reis, maar ook gewoon voor thuis als je geen avonturen aan het beleven bent. Met als voordeel dat je zelf niet eindeloos hoeft af te zien op te krappe zitplaatsen over hobbelige wegen, op weg naar de meest ingewikkelde uithoeken van de wereld.

1 SPEEL EENS WAT VAKER BUITEN

Vannacht werd ik plotseling wakker. Mijn droom was zo vers dat hij nog haarscherp op mijn netvlies stond. Ik was terug op de lagere school en het was pauze. Al mijn klasgenootjes waren aan het spelen op van die ouderwetse speeltoestellen, waar grote grove tegels onder lagen, die ongenadig hard waren als je erop viel. Ik hing ondersteboven aan het klimrek toen de bel lang en doordringend ging. Alle kinderen haastten zich joelend naar de ingang van de school, maar ik bewoog niet. Ik bleef waar ik was: ondersteboven aan de roestvrijstalen stang, waardoor ik de wereld op zijn kop zag. In no time waren alle kinderen binnen en sloot de juf de deur. Al die tijd bekeek ik het tafereel, maar ik voelde aan alles dat die bel niet voor mij gold. Ik had mijn eigen bel en ik ging pas naar binnen als die zou klinken.

Even later zag ik dat de kinderen in de klas achter hun tafeltjes druk aan het schrijven waren. De juf keek even naar buiten, zag mij hangen en zwaaide vriendelijk naar me. Ik zwaaide terug, terwijl ik heen en weer bleef schommelen met mijn lijf. Ik was nog niet klaar om naar binnen te gaan, er was hier buiten nog zo veel te zien en te beleven. En op het moment dat ik dat bedacht, viel ik ineens van de rekstok op de grond. Terwijl ik weer opstond, draaide de wereld zich weer om. Ik klopte het stof van mijn kleren, bekeek mijn geschaafde knie, en keek daarna om me heen: wat zou ik nu eens gaan doen? En toen werd ik wakker.

Dromen zijn een spiegel van je ziel, wordt er wel gezegd, maar is dat wel zo? Sigmund Freud zag dromen als manifestaties van iemands diepste verlangens en angsten. Maar tegenwoordig hebben wetenschappers ontdekt dat dromen ontstaan in je remslaap, dat het willekeurige elektronische signalen zijn die door je hersenschors

gestuurd worden en die vervolgens verschillende herinneringen, verlangens, angsten en sensaties opwekken. Het brein probeert van deze willekeurige informatie een geheel met een betekenis te maken, wat uiteindelijk de droom vormt.

Dromen zeggen dus iets over wat zich in je onderbewuste afspeelt en waar je je als mens mee bezighoudt. Er zijn heel veel verschillende soorten, zoals terugkerende dromen, nachtmerries en symbolische dromen. Mijn schoolpleindroom valt zonder twijfel in die laatste categorie. Ik ben het kind dat nog steeds buiten aan het spelen is, terwijl mijn leeftijdsgenootjes al lang serieus binnen zitten. En ik wil maar niet dat klaslokaal in, om nieuwe dingen te leren, om me netjes te voegen naar dat wat normaal is.

Al mijn hele leven voel ik me zo. ‘Net uit de puberteit’: zo zou ik mijn geestesgesteldheid het best kunnen omschrijven. Al ben ik ondertussen al een tijdje de vijftig gepasseerd, toch voel ik me vanbinnen als iemand die net zijn eerste tegendraadse jaren achter zich heeft.

Dat betekent overigens niet dat er al die jaren geen enkele ontwikkeling in zit. Want ook ik verander langzaam, word ouder en wijzer. Alleen gaat dat proces heel veel langzamer dan bij de mensen van mijn leeftijd om me heen. Langzaam begin ik rustiger te worden en word ik iemand die eindelijk gaat nadenken over een langere relatie, over wat meer zekerheid en over een langetermijnplanning voor later. Dat is best opmerkelijk, als ik mezelf vergelijk met mijn vrienden. De meesten zijn namelijk al lang en breed volwassen, hebben een of meer kinderen, en tikken in hun relaties vaak al de twintig jaar aan.

Maar ik blijf mijn eigen koers varen en ook al ontwikkel ik me, ik blijf iemand die zich niet conformeert aan de gangbare ‘regels’ die

bij mijn leeftijd horen. Dat is op zich prima, en ik voel me er goed bij, maar het is soms nogal een solistisch gebeuren. Want omdat bijna iedereen om me heen dat wel doet – netjes op tijd gaat samenwonen en een gezinnetje sticht bijvoorbeeld – voel ik me soms wel een buitenstaander. Waarom niet gewoon meedoen met de rest, en ook kiezen voor een normaal sociaal leven, een man op de bank en een paar kinderen op school? Dan kun je veel makkelijker meekomen in onze samenleving, en zijn er veel meer mensen met wie je je ervaringen kunt delen.

Ik merk het ook aan de manier waarop we het jaar invullen. De meeste mensen in Nederland doen het in de zomer rustig aan, gaan op vakantie, meestal met het gezin, en in september gaat alles en iedereen weer aan het werk en naar school, en begint het gewone leven weer, inclusief de sportclubs, voetbalwedstrijden, danslessen, bezoeken aan vrienden en familie en weekendjes weg. Voor mij is de zomer ook een tijd om op adem te komen en thuis te blijven. Ik probeer Nederland dan zo min mogelijk te verlaten en zoek zo veel mogelijk de vrienden op. En als in september alles weer op gang komt, ga ik mijn grote reizen naar verre oorden maken.

Dus eigenlijk ren ik nog steeds als een bezetene over het schoolplein rond op zoek naar verhalen en avontuur, terwijl iedereen binnen aan zijn tafeltje huiswerk zit te maken. Het feit dat ik zo in elkaar steek en al heel lang een leven leid dat in het teken van vrijheid staat, is dé reden dat het concept van het tv-programma *Floortje naar het einde van de wereld* zo bij me past, en de reden dat ik er nu over schrijf. Want elke keer weer voel ik een connectie met deze ‘buitenbeentjes’, met mensen die er bewust voor hebben gekozen om buiten de lijntjes te kleuren en niet het geijkte pad te bewandelen. Juist die overeenkomst met al deze kleurrijke hoofdpersonen zorgt ervoor dat ik me meestal zo bij ze thuis voel. Of ze nou in Noord-

Rusland op een piepklein eiland wonen dat vooral bevolkt wordt door ijsberen, in een huifkar in Wyoming, op een vuurtoreneiland in Tasmanië of in een oude schoolbus in Texas: het zijn allemaal mensen die ook hun hele leven al het gevoel hebben dat ze niet helemaal in de westerse samenleving passen.

De redenen voor dat gevoel zijn uiteenlopend: omdat ze niet willen meedraaien in een systeem waarin ze zich niet thuis voelen, omdat ze dichterbij de natuur willen staan, omdat ze niet afgeleid willen worden door alle westerse invloeden die vooral op consumenten gericht zijn, of omdat ze hun kinderen dichterbij zich willen voelen. Allemaal redenen waarvoor ze niet per definitie huis en haard moeten achterlaten; zo'n leven kunnen ze ook leiden zonder te emigreren. Maar dat is voor hen niet genoeg: ze willen loskomen van het vertrouwde en een onbekend leven aangaan in een land dat niet hun eigen land is. En waar ze, omdat ze niet meer omgeven zijn door hun vertrouwde basis, helemaal zichzelf kunnen zijn, zich niet meer hoeven te vergelijken met anderen en een geheel autonoom leven kunnen leiden. Als een buitenbeentje dat geen buitenbeetje meer is, maar een buitenbewoner.

Dat vind ik zo iets prachtigs, iets waar ik zo veel waardering voor kan hebben. En iets waar ik onbewust ook zo veel in herken. Goed, ik woon 'gewoon' in een appartement in Amsterdam-West en heb familie en vrienden bij me in de buurt, maar het 'buitenbeentjes'-gevoel deel ik wel met deze mensen.

Als ik terugkom in Amsterdam, moet ik ook altijd omschakelen naar het 'andere' leven daar: als ik over straat loop zie ik bijna overal bakfietsmoeders met ogenschijnlijk goed gelukte kinderen, stelletjes die hand in hand slenteren, families die in de auto met vouwwagen stappen om naar Frankrijk te rijden, en jonge Instagram-vrouwen die met elkaar op het terras lattes drinken met hun baby in een dure

draagzak op hun buik. Ik ben niet zo, en ik voel me altijd anders. Niet meer of minder, niet beter of slechter, maar gewoon 'anders'.

Omdat ik een unieke baan heb die ik niet zou willen inwisselen en omdat ik zo close ben met de mensen om me heen, heb ik zelf nooit de stap gezet om 'off grid' te gaan leven in een ver oord, maar omdat ik door mijn tv-programma heel veel mensen mag spreken die dat wel doen, voel ik me niet helemaal voortdurend een vreemde in mijn eigen omgeving. Het zorgt voor wat tegenwicht.

Er is een typerende jeugdfoto van mij, gemaakt in de kleuterklas toen ik een jaar of vier was. Ik zit aan een klein tafeltje met een geruit zelfgemaakt jurkje aan, twee staartjes in mijn haar en een paar blokken voor mijn neus waar ik van de fotograaf mee moest spelen. Op die foto straalt alles aan mij uit dat ik daar geen zin in heb; niet in die fotograaf, niet in die blokken en al helemaal niet in binnen op een stoeltje zitten. Ik kan me dat moment zelfs nog herinneren, de weerstand die ik voelde, al kan ik me dat ook inbeelden omdat ik altijd zo gefascineerd ben geweest door die foto.

Gek genoeg had ik in mijn jeugd niet echt een stevig zelfbeeld. Ik was wel gelukkig en kon ook intens vrolijk zijn, maar ik had ook een andere, meer sombere kant waarbij het glas echt halfleeg kon zijn en ik het gevoel had dat niemand me begreep. Op die momenten was er altijd mijn moeder die me zonder woorden doorzag, me even bij zich nam en me troostte. Ze vertelde dan hoe bijzonder ik was en hoeveel avonturen ik later zou gaan beleven.

Hoewel ik nooit een identiteitscrisis heb gehad over mijn geslacht, en me tot op de dag van vandaag helemaal vrouw voel, was ik als kind nooit echt een meisjesmeisje; ook iets wat je behoorlijk in de weg kan zitten als je jong bent. Daardoor werd ik regelmatig voor een jongetje aangezien, door mijn manier van doen en door mijn uiterlijk. (Wat

niet meehielp was dat ik altijd stevast een zelfgeknipt kort kapsel had in de vorm van een soort bloempot.) Ik was ongeveer twaalf toen ik met mijn moeder in een kaaswinkel stond. ‘Wil uw zoon ook een plakje kaas?’ vroeg de dame vriendelijk aan mijn moeder. De hele weg naar huis voelde ik me verschrikkelijk: uiteindelijk wil je als kind ook gewoon in een hokje passen en niet ‘anders dan anderen’ zijn.

Tegelijkertijd waren meisjes in mijn ogen bijna allemaal te ‘soft’: die wilden veel te veel meisjesdingen doen zoals aan tafel knutselen, of winkeltje spelen. Ik had ook meer vriendjes dan vriendinnetjes, omdat die meer hielden van fietscrossen en hutten bouwen: dat vond ik veel leuker dan met meisjes spelen.

Bovendien werd ik niet als typisch meisje opgevoed. Onze moeder maakte bijvoorbeeld zelf onze kleding en die was niet overdreven meisjesachtig, hoewel ik zeker niet gekleed als jongetje door het leven ging. Bij ons thuis werd er nooit veel aandacht besteed aan ‘meisje of jongetje’ zijn; mijn ouders geloofden dat iedereen gelijk is (nog steeds trouwens), ook als het gaat over sekse. En dus werden ik en mijn twee zusjes en een broer als kind allemaal hetzelfde behandeld. We kregen geen echt jongens- of meisjesspeelgoed, en ik deed geen meisjessporten zoals veel van mijn leeftijdsgenootjes (zoals jazzballet). Mijn ouders namen ons bijna elk weekend mee naar buiten om te wandelen, te fietsen of te zeilen met onze oude Friese platbodem (een ouderwets type zeilschip); iets waar ik heel gelukkig van werd. Want dan was ik buiten in de vrije natuur, waar ik me het meest thuis voelde.

Natuurlijk is de basis van wie ik ben gevormd door de warme en liefdevolle opvoeding van mijn ouders, en het veilige nest waarin ik mezelf kon zijn. Maar de veertien jaar die ik op de Vrije School in Haarlem heb doorgebracht, hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan mijn ontwikkeling en me gemaakt tot wie ik nu ben. Ik weet